

СТАНОВИЩЕ

По процедура на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Относно дисертационен труд на тема: „Психически детерминанти на депресивността при подрастващи“, Професионално направление 3.2. „Психология“, Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Автор: ИРИНА КУРАШ

Научни ръководители: проф.д.пс.н. Галя Герчева-Несторова, доц.д-р Ваня Христова
Изготвил становището: доц. д-р Йоанна Недялкова, ВСУ „Черноризец Храбър“, избрана за член на научно жури съгласно, Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 383 от 17.06.2022 г.

Настоящото становище е изготвено въз основа на представени дисертационен труд, автореферат и справка за съответствие с минимално изискваните точки по групи показатели за съответната научна степен, утвърдени от НАЦИД.

1. Актуалност на темата. Представеният за защита научен труд удовлетворява във висока степен поставените научно-изследователски цели. Постигнати са теоретични и практико-приложни резултати. Във въведението са положени основанията за избора на тема, значимост на проблема, формулирани са обект и предмет на изследването, целите, задачите и съвременния контекст, който отвежда до успешно справяне с проблемите в юношеска възраст. Според авторката, интересът на съвременната наука към темите свързани с депресивността се дължи на отрицателното ѝ влияние върху всички сфери на живота на хората. При юношите депресивните симптоми са по специфични, отколкото при възрастните и се проявяват във физически и психически дискомфорт, поради разнообразните емоции и преживявания на този етап от живота, които не могат да се регулират ефективно. През този период се решават част от задачите на развитието като например, създаване на трайни приятелства и самоопределянето. Проблемът за депресивността и нейното преодоляване е тясно свързан с различните аспекти на самоактуализацията, успешната адаптация и реализация на творческия потенциал. Това би могло да намери израз в споделянето на знания и опит от страна на близките с цел подрастващия да развие своя потенциал и да съумее да постигне целите си успешно. Направеното емпирично изследване и последстващите го изводи и обобщения придават завършеност на дисертационния труд.

2. Характеристика на дисертационния труд. Във въведението кандидат-докторантката подчертава, че изборът на разработената тема е мотивирана от липса на едно по всеобхватно изследване на депресивността като психологически феномен. Обикновено депресията и депресивните разстройства се разглеждат в по-голяма степен от позициите на медицинската и клинична психология. Това определя научната значимост на изследването психическите детерминанти на появата на депресивността и разкриването на възможности за нейното преодоляване в юношеството. (стр.5)

Възприет е подходящ логически план за провеждане на цялостно изследване, който е намерил израз в достатъчен обем и структура на разработката, кореспондираща си с темата, предмета и обекта на изследване.

Дисертационния труд е в обем от 205 страници и се състои от увод, три глави, списък на използваната литература. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи. Текстът съдържа 17 таблици и 15 графики. Списъкът на използваната литература включва 227 източника на руски и английски език.

Глава първа „Теоретични основи на изучаване на психологическите фактори за възникване и преодоляване на депресивността в юношеска възраст“ се състои от четири параграфа в които се разкрива депресивността като следствие от неконструктивното преживяване на депресия и се предлага дефиниция на депресията като причина за възникването на дедепресивността като личностно разстройство. Подчертава се, че депресивността влияе деструктивно върху увереността и формирането на личността на тийнейджъра и във връзка с това са посочени основни психологически подходи за регулиране на тези процеси с цел съзнателно лично влияние върху собственото психологическо състояние и активиране на регулаторните процеси. (с.11)

Глава втора „Психологическите особености на проявата на депресивност и детерминантите на тяхното възникване и преодоляване в юношеството“ се състои от четири параграфа в които са определени редица психологически особености на проявите на депресивността в юношеството. На база на проведеното изследване са установени личностни детерминанти, чието активиране в структурата на вътрешния потенциал води до промяна в емоционалния фон и до възстановяване на психо-емоционалния баланс на подрастващите.

Глава трета „Психологическа подкрепа на развитието на психологическите детерминанти на преодоляването на депресивността в юношеството“ се състои от пет параграфа. Излага се дизайн на проведеното за целите на дисертационното изследване емпирично проучване. Количественият и качествен анализ на получените резултати показва промените в емоционално-волевите характеристики на

подрастващите. Идентифицират се личностни профили в контекста на психологическите прояви и нивата на депресивност през юношеството. Преведени са аргументи за позитивната връзка между психологическата подкрепа и психокорекционната работа за преодоляване на депресивността в юношеска възраст. За профилактика на депресивността е разработен ефективен психопрофилактичен модел, който включва насоки за превантивна работа с подрастващите. Изпълнена е изследователската задача за формулиране на конкретни препоръки за успешно преодоляване на депресивността в юношеството.

Направен е анализ на резултатите от изследването и са изведени необходимите изводи.

3. Препоръки и изводи. От представения дисертационен труд се оставя впечатлението за добро познаване на разглежданата проблематика. В съдържателен план полезни за практиката са такива по-важни изводи, като:

- Наличие от необходимост от формиране на умения за ефективно регулиране на умствените и емоционални прояви, свързани с поддържането на психически баланс при подрастващите с цел оптималното им личностно развитие.

- Предлагат се съвместни дейности, които се провеждат при различни възрастови категории деца с цел сплотяване и безконфликтна комуникация.

- Резултативните изводи са съотнесими към динамиката на съвременния свят и позволяват прилагане както в професионалната практика, така и в изследвания и проучвания, свързани с поставения проблем.

- Налице са достатъчно основания за определянето на представения труд като едно завършено изследване и е препоръчително в бъдеще Ирина Кураш да продължи научноизследователската си работа по проблемите на депресивността при подрастващи.

Авторефератът отразява точно и пълно структурата, основните идеи, съдържание, проблеми и резултати на дисертационния труд. Научните и научно-приложни приноси са адекватно представени. Теоретичните и приложни постижения постигнати в представената разработка са популяризирани в научни публикации на докторанта.

4. Заключение. В заключение считам че, дисертационния труд на тема „Психически детерминанти на депресивността при подрастващи“ е задълбочен, интересен и полезен за практиката в областите на педагогическата и възрастова психология.

Предлагам на членовете на Уважаемото научно жури: да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ в Професионално направление 3.2. „Психология“ , Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“, на Ирина Кураш.

18.07.2022г.

Варна

Изготвил становището:

(доц. д-р Йоанна Недялкова)